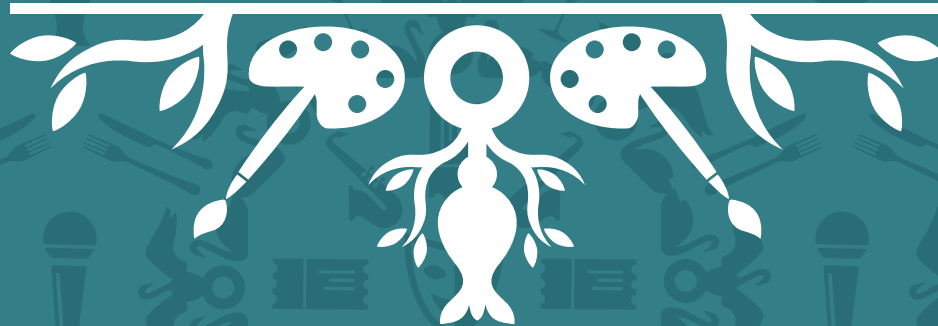

JAARVERSLAG 2020 BIJ SINGER THUIS

SINGER LAREN

museum | theater | beeldentuin | eten & drinken | bijeenkomsten

INHOUDSOPGAVE

MISSIE EN DOELSTELLINGEN	3
DIRECTIEVERSLAG	4
VERSLAG COMMISSIE VAN BEHEER	6
BEDRIJFSVOERING	9
MUSEUM	10
OVERZICHT TENTOONSTELLINGEN	13
THEATER	15
PUBLIEKSACTIVITEITEN EN EDUCATIE	16
SINGER SUPPORTERS	18
COMMERCIËLE ZAKEN	21
PR, MARKETING & COMMUNICATIE	24
BIJLAGEN	28
FINANCIËLE VERANTWOORDING	28
BESTUREN EN COMMISSIES PER ULTIMO 2021	29
PUBLICATIES	30
MUSEALE AANWINSTEN 2020	31

MISSIE EN DOELSTELLINGEN

Missie Singer Laren: uniek in cultureel Nederland

Met een aantrekkelijk tentoonstellingsbeleid, een prachtige beeldentuin en een breed aanbod podiumkunsten in het theater wil Singer Laren zoveel mogelijk bezoekers op een ontspannen en inspirerende manier deelgenoot maken van de rijke wereld van kunst en cultuur.

Motto en kernwaarden

Het echtpaar Singer heeft de basis gelegd van Singer Laren, met hun kunstcollectie, de monumentale villa, de concertzaal, het museum en de beeldentuin. Het motto van de organisatie is: *Kunsten komen samen en worden gevierd bij Singer thuis.*

De kernwaarden van Singer Laren zijn:

Gastvrij en persoonlijk

De kunsten delen en samen vieren met het publiek. Singer Laren bouwt verder op de gastvrijheid van Anna en William Singer en het delen van kunst en cultuur. Uit bewaard gebleven documenten, waaronder gastenboeken en brieven, blijkt dat veel vrienden, familie en kunstenaars bij Anna en William in villa 'De Wilde Zwanen' op bezoek kwamen. Singer Laren was vanaf dag een een bruisende en gastvrije plek en dat is het nog.

Historisch geworteld en authentiek

Singer Laren staat in het kunstenaarsdorp Laren waar zich rond 1900 de belangrijkste ontwikkelingen in de Nederlandse kunstgeschiedenis voordoen. Aangetrokken door de schilderachtigheid van het onbedorven landschap kwamen

Anna en William Singer

de Nederlandse impressionisten en iets later de modernisten naar Laren. Hier, maar ook internationaal kregen hun schilderijen bekendheid en ze waren voor het Amerikaanse echtpaar Anna en William Singer, de grondleggers van Singer Laren, de aanleiding om naar Laren te komen.

Professionele en publieke kwaliteit

Singer Laren heeft kwaliteit en professionaliteit hoog in het vaandel staan. Dit uit zich niet alleen in een hoogwaardig, gevarieerd cultureel aanbod, maar ook in de leveranciers, partners en gezelschappen met wie wordt samengewerkt. Met de komst van de Nardinczalen en de renovatie van het huidige museum zal de kwaliteit, ook in de beleving van de bezoeker, nog verder toenemen.

Verrassend en toegankelijk

Verrassend is Singer Laren in de zin van de verscheidenheid aan kunstdisciplines die er samenkomen. Bezoekers kunnen altijd binnen komen lopen; de beeldentuin is gratis toegankelijk, net als de foyer, villa De Wilde Zwanen en de Singer Shop. Singer Laren realiseert een gevarieerd programma voor verschillende doelgroepen en stimuleert daarmee de toegankelijkheid van museum en theater.

Singer Laren neemt niet alleen door zijn veelzijdigheid een unieke plek in het culturele landschap in, maar ook door het bevlogen culturele ondernemerschap en de vele trouwe supporters en vrijwilligers waarop de organisatie kan bogen.

DIRECTIEVERSLAG 2020

Een uitzonderlijk jaar

Het jaar 2020 was voor Singer Laren, zoals voor ons allemaal, anders dan andere jaren. Door het coronavirus waren we genoodzaakt om de deuren drie keer te sluiten: van 13 maart tot en met 1 juni, van 4 tot en met 18 november en opnieuw vanaf 15 december. Tentoonstellingen, theatervoorstellingen, publieksactiviteiten, evenementen, scholenbezoek en commerciële verhuur werden uitgesteld ofwel afgelast en we konden binnen de strenge richtlijnen slechts een beperkt aantal bezoekers ontvangen. Dit had grote impact op onze organisatie. Zeer verdrietig was het om afscheid te moeten nemen van enkele medewerkers van de horeca en de afdeling evenementen.

Dankbaar voor steun

De steunfondsen vanuit de nationale en regionale overheden en de bijdrage van het Kickstart Cultuurfonds maakten het mogelijk de continuïteit van Singer Laren te waarborgen. Via het Mondriaanfonds konden we aanspraak maken op het door het Rijk beschikbaar gestelde cultuurgelden. Ook Provincie Noord-Holland maakte geld vrij om Singer te helpen. De Gemeente Laren toonde zich een betrouwbaar partner om samen succesvol een beroep te doen op deze overheidsfondsen. Daarnaast is een belangrijk fundament onder onze inkomsten de jaarlijkse bijdrage van de BankGiro Loterij en van onze hoofdsponsors ABN AMRO en BCD Travel. En uiteraard zijn we onze trouwe (particuliere) supporters zeer dankbaar voor hun steun.

Improviseren en experimenteren

Het werd een jaar van improviseren en experimenteren. Dat leverde ook nieuwe ideeën en inzichten voor de toekomst op. Zo ontstond SingerTV; korte filmpjes waarin Jan Rudolph de Lorm vertelt over een tentoonstelling of

een kunstwerk uit de Singercollectie. De filmpjes, in eerste instantie opgenomen met een oud model iPhone zonder goede microfoon, bleken een uitstekende manier om onze bezoekers toch van Singer Laren te laten genieten.

Om mensen een hart onder de riem te steken, pasten we tijdens de lockdowns ingekochte campagnes aan met de tekst 'Zorg goed voor elkaar'. Onze theatertechnici verlichten de buitenkant van het theater om zorgmedewerkers te steunen.

Diefstal

Op 30 maart, twee weken na de eerste lockdown, is er opnieuw tegenslag. Er wordt in het museum ingebroken en het schilderij Lentetuin, de pastorietuin te Nuenen in het voorjaar van Vincent van Gogh wordt gestolen. Het paneel is in bruikleen van het Groninger Museum en maakt deel uit van Spiegel van de ziel. Toorop tot Mondriaan. Ruim een jaar later, op dinsdag 6 april 2021, wordt bekend gemaakt dat de inbreker door de politie is aangehouden. Vanzelfsprekend zijn wij hier dankbaar voor en stemt dit hoopvol dat de Van Gogh terug zal keren bij de rechtmatige eigenaar en weer in het publieke domein te zien zal zijn. Het zou geweldig zijn als we dit heugelijke feit in het volgende jaarverslag met u kunnen delen.

Renovatie museumzalen

Een diefstal en een lockdown. Er moet iets gebeuren. We besluiten om de voor 2021 geplande renovatiewerkzaamheden in het museum te vervroegen.

Dit biedt ons ook de mogelijkheid om gewenste en geplande aanvullende beveiligingsmaatregelen eerder door te voeren. Tal van personeelsleden komen tijdens de lockdown vrijwillig helpen demonteren en schoonmaken. Het betekent een enorme opzwieper voor het saamhorigheidsgevoel en ons zelfvertrouwen.

Een mooie zomer

In de zomer was het mogelijk om onder strenge voorwaarden weer bezoekers te kunnen ontvangen. En gelukkig heeft Singer Laren een bijzonder en onderscheidend bezit: de door Piet Oudolf ontworpen openbare beeldentuin. We organiseerden voor het eerst een bescheiden aantal 'zinderende' zomeroptredens in de tuin. Tussen de beelden konden bezoekers wegdromen bij muziek, lachen met cabaretiers en genieten van toneel. De reacties van het publiek waren zeer positief en in korte tijd waren alle avonden uitverkocht. Het was een feest om het publiek zowel in de avond als overdag op een veilige van de tuin te zien genieten.

Bezoekersaantallen

In 2020 ontving Singer Laren 117.118 bezoekers. 94.044 daarvan bezochten het museum en 6.859 het theater. 2.829 schoolkinderen brachten ons een bezoek. Evenementen, horeca en winkel ontvingen samen 9.886 extra bezoekers.

Hoopvol

Door de coronamaatregelen zijn het museum, het theater, de horeca en de evenemententak van Singer Laren zwaar getroffen. Singer Laren is een minimaal gesubsidieerde culturele instelling, maar dankzij de coronasteun bleef de financiële impact beperkt. Ook 2021 zal voor het grootste deel nog overheerst worden met beperkende coronamaatregelen. Toch zijn we hoopvol voor de toekomst. Samen met ons bestuur, medewerkers en vrijwilligers bouwen we met zeer veel energie aan de toekomst en kunnen we niet wachten om in 2022 de door Els Blokkes-Verwer geschonken Nardinczalen te openen.

Laren, juni 2021

Evert van Os
algemeen directeur

Jan Rudolph de Lorm
museumdirecteur

VERSLAG COMMISSIE VAN BEHEER

Trots op het Singer team

Het jaar 2020 was ook weer een uniek jaar in de geschiedenis van Singer Laren, maar dan toch ook van enig in een soort die we liever nooit meer meemaken. Waren de eerste twee maanden van 2020 nog veelbelovend met een snel groeiend aantal bezoekers en een prachtig jaarprogramma voor de

boeg, hoe anders verliep het jaar nadat de coronapandemie de samenleving ging dicteren.

De Commissie van Beheer kijkt terug op dit bijzondere jaar met veel respect, waardering en trots aan het adres van alle

medewerkers van Singer Laren. Het is geweldig hoe de staf, aangevoerd en geïnspireerd door de directie, de uitdagingen van die plotselinge alles en iedereen bedreigende situatie heeft aangepakt. Van meet af aan was de sfeer er een van niet bij de pakken neer gaan zitten, samen improviseren en experimenteren met een resultaat waar een ieder betrokken bij Singer Laren alleen maar heel trots op kan zijn.

Natuurlijk waren we deze crisis niet goed doorgekomen zonder de specifieke en ruime financiële steun, zoals meer specifiek aangeven in het verslag van de directie en de niet aflatende financiële support van een hechte groep trouwe particuliere supporters. Wij zijn oprecht dankbaar voor deze voor Singer Laren altijd zo belangrijke support.

De Commissie van Beheer heeft er alle vertrouwen in dat in 2021 het tij ten gunste keert en weer vele bezoekers kunnen genieten van al het moois Singer Laren te bieden heeft.

mr. A.A.G. Fluitman,
voorzitter Commissie van Beheer
Stichting Singer Memorial Foundation

Bestuur en organisatie

De commissie van beheer houdt toezicht op de directie en de algemene gang van zaken binnen Singer Laren. De commissie van beheer stelt samen met de directie het beleid van Singer Laren vast, ziet toe op de uitvoering ervan, fungeert als klankbord en geeft advies. Hiernaast wordt toezicht gehouden op de financiële huishouding van Singer Laren en is de commissie van beheer verantwoordelijk voor het goedkeuren van de begroting en jaarstukken.

De taken en bevoegdheden van de commissie van beheer, zoals vastgelegd in de statuten, stemmen overeen met de bepalingen van de Governance Code Cultuur. In deze code is dit model benoemd als raad-van-toezicht-model.

De dagelijkse leiding en verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het beleid ligt bij de directie. Als rechtsvorm is Singer Laren een stichting, ingeschreven als culturele ANBI onder de oorspronkelijke naam: Stichting Singer Memorial Foundation.

Commissie van Beheer

De directie is verantwoordelijk voor het in acht nemen van de Governance Code Cultuur. In het jaarverslag op de website van Singer Laren wordt vermeld dat en op welke wijze Singer Laren de Code toepast. Deze toepassing sluit aan bij de doelstelling, aard en omvang van de organisatie. De code is besproken in een vergadering van de commissie van beheer en de directie. Indien Singer Laren afwijkt van de Code wordt dit vermeld op de website en in dit jaarverslag.

De huidige directie heeft een contract voor onbepaalde tijd. De commissie van beheer draagt zorg voor een evaluatie van hun functioneren en vergadert ten minste eenmaal

per jaar buiten aanwezigheid van de directie. Bij het ontstaan van een vacature maakt de commissie van beheer een profielschets op. Vacatures binnen de commissie van beheer worden openbaar gemaakt. Voor de samenstelling van de commissie van beheer wordt gehandeld in overeenstemming met de profielschets en wordt er gelet op diversiteit in leeftijd, etnische achtergrond en geslacht. De zittingstermijn van een lid van de commissie van beheer is

na het opstellen van de nieuwe statuten op 24 oktober 2018 vastgesteld op vier jaar, met de mogelijkheid tot verlenging.

Leden van de commissie van beheer vermijden elke vorm van belangenverstrengeling. Mogelijke vormen van belangenverstrengeling wordt bespreekbaar gemaakt binnen de vergaderingen van de commissie van beheer en zij handelt op de juiste wijze indien aan de orde. De commissieleden zijn onbezoldigd.

In 2020 vergaderde de commissie van beheer zesmaal met de directie en eenmaal sloot het bestuur van de Stichting Vrienden van Singer Laren aan. In de vergaderingen kwam altijd aan de orde: de strategie, de realisatie van de doelstellingen, het risicobeheer, het financiële beleid en de financiën, de bezoekersaantallen, supporters en sponsoring, de tentoonstellingen en voorstellingen. Binnen de commissie van beheer is de onderlinge taakverdeling, de werkwijze van de commissie van beheer en de omgang met de directie duidelijk. De commissie van beheer benoemt de externe accountant en stelt diens beloning vast. De benoeming van de accountant geldt voor een periode van maximaal vier jaar. Na een grondige beoordeling vindt eventueel herbenoeming plaats voor opnieuw een periode van maximaal vier jaar.

De financiële commissie, audit committee, bestaande uit de heer G. Kuijper, de heer A.A.G. Fluitman, de heer P. van Doorne, de heer E. van Os, algemeen directeur en C. Jungerling, hoofd financiën, kwam in 2020 zesmaal bijeen. Besproken werden onder meer de financiële kwartaalrapportages, risicomanagement, sponsoring, de financiële aspecten van aankopen voor de collectie en de nieuwbouw van de Nardinczalen. Eens per jaar vindt deze vergadering samen met de accountant plaats ter vaststelling van de jaarcijfers.

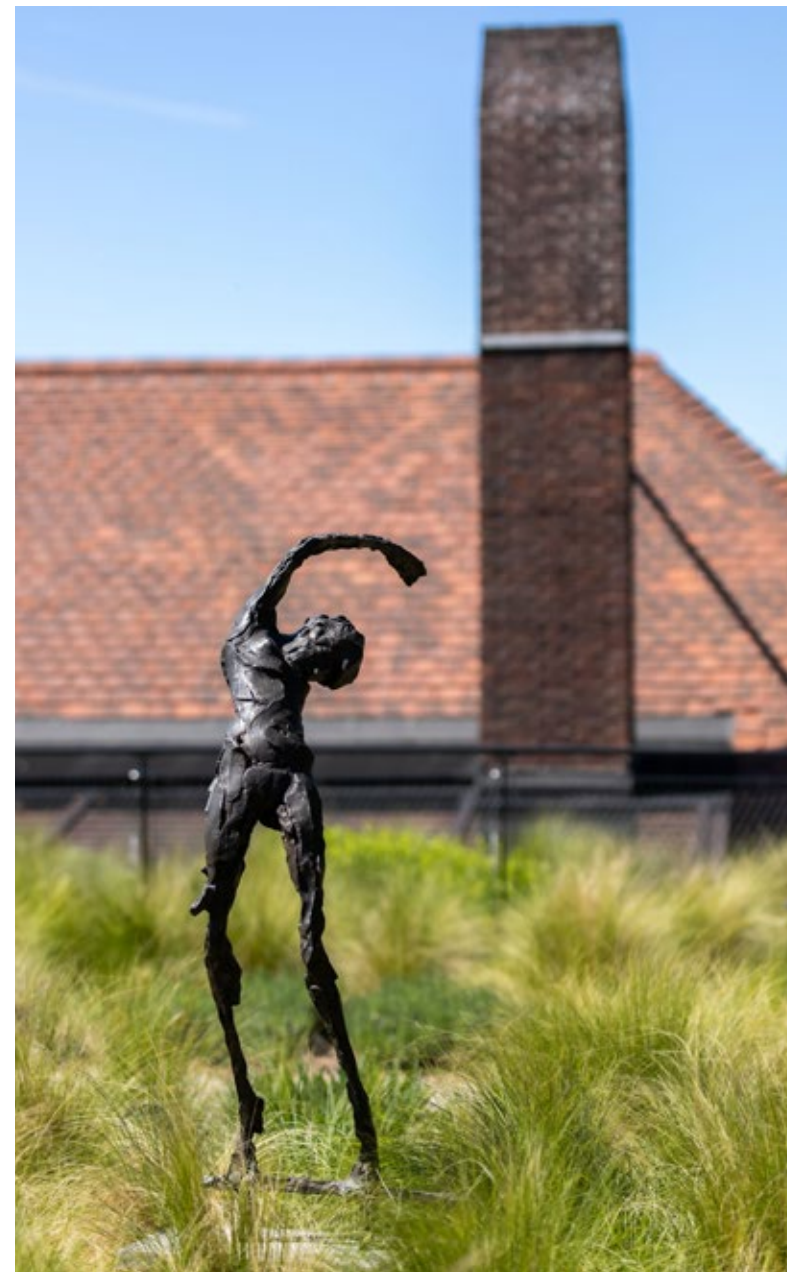

Rooster van aftreden

Naam	Statuten wijziging	Einde 1e periode	Aftreden 2e periode
De heer A.A.G. Fluitman	24 oktober 2018	23 oktober 2022	
De heer T.W. Smit	1 januari 2019	31 december 2022	
De heer E.P. de Vries	24 oktober 2018	23 oktober 2022	
De heer G. Kuijper	24 oktober 2018	23 oktober 2022	
De heer P.H.C.J. van Doorne	24 oktober 2018	23 oktober 2022	
De heer J. Ubbens	24 oktober 2018	23 oktober 2022	
De heer N. Mol	1 januari 2020	--	
Mevrouw I. de Heus-Verstraten	26 januari 2021	26 januari 2025	
Mevrouw A.Q. Timp	26 januari 2021	26 januari 2025	

De heer E.A. Slokker is op 26 januari 2021 afgetreden als lid van de commissie van beheer. Mevrouw I. de Heus-Verstraten en mevrouw A.Q. Timp zijn met ingang van 26 januari 2021 toegetreden tot de commissie van beheer. De zittingstermijn van een lid van de commissie van beheer is bij en vanaf het opstellen van de nieuwe statuten op 24 oktober 2018 vastgesteld op vier jaar, met de mogelijkheid tot verlenging.

BEDRIJFSVOERING

Personeel

COVID-19 ofwel corona heeft een groot deel van onze werkzaamheden in 2020 stilgelegd. Hierdoor hebben wij helaas van verschillende medewerkers afscheid moeten nemen. De medewerkers in onze beveiliging, horeca en evenementen zijn zoveel mogelijk ingezet op andere afdelingen en bij de renovatie van het museum. Het personeelbestand is in vergelijking met 2019 gekrompen van 69 naar 57 medewerkers. Dit verloop vond plaats door tijdelijke contracten niet te verlengen. Slechts bij twee medewerkers is een contract voor onbepaalde tijd beëindigd.

Vrijwilligers

Singer Laren heeft 116 enthousiaste vrijwilligers. Deze vrijwilligers dragen zorg voor de verkoop in de Singer Shop en de organisatie van de artotheek. Daarnaast worden functies vervuld als museum- en theatergastvrouw/heer, assistent museale research, bibliotheek en archief. De bedrijfsvoering van Singer Laren zou in groot gevaar komen als zij de inzet van haar vele vrijwilligers moest missen. Daarnaast zetten alle bestuursleden en commissieleden zich ook op vrijwillige basis in. Singer Laren is dankbaar en trots op dit unieke bedrijfsmodel.

Organisatorische ontwikkelingen en duurzaamheid

In 2020 is het complex van Singer Laren ingericht volgens de richtlijnen van corona. In het museum zijn wij met tijdslots gaan werken en in het theater hebben wij maatregelen genomen om onze bezoekers op een veilige manier op 1,5 meter in de zaal te kunnen plaatsen.

Om onze bezoeker zo verantwoord mogelijk te ontvangen hebben we verschillende maatregelen getroffen. Zo hebben we stickers geplaatst om de looprichting aan te geven en hebben we voor onze zittend werkende medewerkers en vrijwilligers glazen spatschermen geplaatst. In de horeca zijn we onze gasten gaan plaatsen en aan tafel gaan bedienen.

In de tijd dat het museum gesloten was, hebben we een groot aantal duurzaamheidsmaatregelen versneld kunnen doorvoeren. Zo zijn de dakkappen geïsoleerd en is de verlichting daaronder vervangen door duurzame LED-verlichting. Ook zijn de grote ramen van de Van den Brink Galerij vervangen.

Door het laten installeren van een nieuwe klimaatinstallatie konden we de doorgangen tussen de zalen openen, waardoor de toegankelijkheid van de museumzalen aanmerkelijk is verbeterd. Een bezoeker hoeft ook geen contact meer te maken met deuren, wat minder overdracht van bacteriën betekent.

Opening *Spiegel van de ziel* door Jenney Reynaerts en Taco Dibbits.

Het jaar 2020 begint veelbelovend met het staartje van de tentoonstelling *Weer en wind. Avercamp tot Willink*, die te zien is tot en met 5 januari. Op 14 januari gaat *Spiegel van de ziel. Toorop tot Mondriaan* van start. Gastconservator Jenny Reynaerts, seniorconservator 18de en 19de-eeuwse schilderkunst van het Rijksmuseum, organiseert de

tentoonstelling bij de verschijning van haar standaardwerk over de 19de-eeuwse schilderkunst in Nederland, genaamd *Spiegel van de werkelijkheid*. Taco Dibbits, hoofd directeur van het Rijksmuseum, opent de tentoonstelling en noemt deze een schoolvoorbeeld van vruchtbare samenwerking tussen beide instellingen.

Spiegel van de ziel gaat uitstekend van start maar wordt op 13 maart voortijdig afgebroken vanwege de eerste lockdown. Dan slaat het noodlot opnieuw toe. In de nacht van 30 maart wordt in het museum ingebroken en het schilderij *Lentetuin, de pastorietaan te Nuenen in het voorjaar* van Vincent van Gogh gestolen. Het paneel van 25 bij 57 centimeter is in bruikleen van het Groninger Museum en maakt deel uit van *Spiegel van de ziel*. Ruim een jaar later, op dinsdag 6 april 2021, wordt bekend gemaakt dat de inbreker door de politie is aangehouden. Vanzelfsprekend zijn wij hier dankbaar voor en stemt dit hoopvol dat de Van Gogh terug zal keren bij de rechtmatige eigenaar en weer in het publieke domein te zien zal zijn. Het zou geweldig zijn als we dit heugelijke feit in het volgende jaarverslag met u kunnen delen.

Deze eerste periode van - gedwongen - sluiting is gebruikt om te beginnen met de voorgenomen renovatie van museumzalen 1-6. In ruim drie maanden tijd zijn de lichtkappen met natuurlijk licht vervangen door nieuwe bovenlichten met LED-voorziening.

Vanaf 30 juni is *Spiegel van de ziel* nog acht weken te zien en trekt in totaal - binnen de beperkende coronamaatregelen - ruim 60.000 bezoekers (waarvan 53.683 betalend). Vermeldenswaard is het initiatief dat ons hoofd communicatie, Esther Driessen, letterlijk de dag na de eerste lockdown lanceert: Singer TV. Met behulp van een iPhone heeft Esther korte kunstfilmpjes gemaakt, gepresenteerd door ondergetekende en gemonteerd door Johan van Setten.

Inmiddels zijn er enkele tientallen online gedeeld en hebben we onze museumschatten op afstand met het publiek kunnen delen.

Op 29 mei wordt bekend gemaakt dat Singer Laren het schilderij *Gehendes Mädchen* van Max Liebermann geschonken heeft gekregen van het Duitse verzamelaars-echtpaar Bühler-Brockhaus. Dankzij hen bezit Singer Laren nu een doek van Duitslands grootste impressionist, die dit prachtige schilderij hier in 1898 schilderde op de Brink, tijdens een van zijn vele zomerverblijven in Laren. Van 30 juni tot 23 augustus wordt het doek getoond in een kleine tentoonstelling, waarbij een speciale Liebermann-loop door Laren is uitgezet. Dit project komt tot stand dankzij financiële bijdragen van de Vereniging Rembrandt en de Tühring Foundation.

Gedurende de zomermaanden wordt in de Beeldentuin en Orangerie het oeuvre getoond van de winnaar van de Singerprijs 2020: *Pépé Grégoire. Profiel Europa*. De twee acht meter hoge bronzen profielen op het voorplein zijn zeer spectaculair en zullen blijven staan tot begin 2022. Van deze Larense beeldhouwer wordt ter gelegenheid van de Singerprijs het bronzen beeld *Masker II* verworven, dat nu permanent de beeldentuin opluistert. Ook worden het marmeren *Vrouwbeeld* van Karianne Krabbendam en bronzen *Steigerend Paard* van Jan Desmarests, beide deel uitmakend van de schenking Collectie Nardinc, toegevoegd aan de permanente presentatie in de Singer beeldentuin. In december tenslotte wordt een ingrijpend gerestaureerde (lees tweede versie van de) *Braamboot* van Maria Roosen in een van Piet Oudolfs perken geplaatst. De houten boot is vervangen door een stalen exemplaar en er is een aantal nieuwe glazen bollen aan toegevoegd.

Gehendes Mädchen van Max Liebermann.

Op 7 september wordt de tentoonstelling *Herman van Veen. Nieuw werk* geopend in het Singer theater met een speciale voorstelling van Herman en zijn vaste gitariste Edith Leerkes. Van Veen vertolkt onder andere een absurdistisch lied dat hij ten gehore bracht in 1966(!), tijdens zijn eerste optreden in het Singer theater. De dag na de opening is Van Veen te gast in het veelbekeken tv-programma *De Vooravond*,

met in de studio enkele van de schilderijen uit de Singer tentoonstelling. Een groot deel van de opbrengst van de verkoop van de in de Dooijewaardzaal geëxposeerde werken schenkt Van Veen aan Singer Laren, voor de renovatie van de museumzalen.

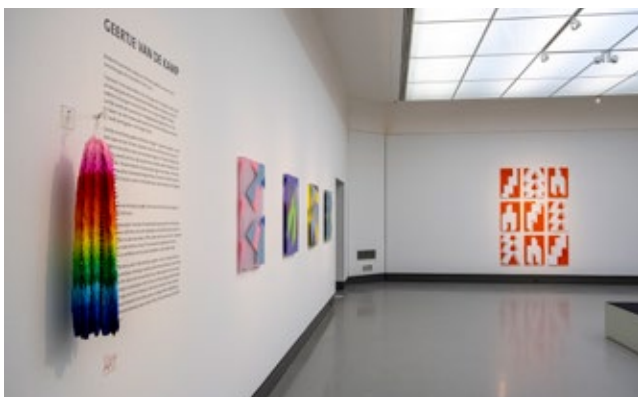

Herman van Veen

Door de coronacrisis zijn we genoodzaakt om de geplande tentoonstelling over *Théo van Rysselberghe. Schilder van de zon* door te schuiven naar de zomer van 2022. Als een feniks die oprijst uit de as ontstaat het idee voor de tentoonstelling *Schilders van licht*: een keuze uit de eigen verzameling, aangevuld met enkele gedgekozen bruiklenen.

De expositie biedt een troostend en letterlijk lichtgevend beeldverhaal. In de tentoonstelling maakt het publiek

voor het eerst kennis met een aantal hoogtepunten uit de Collectie Nardinc. De tentoonstelling wordt op 10 september geopend door minister Ingrid van Engelshoven. Helaas moeten de deuren van 4 tot 18 november opnieuw dicht en valt op 14 december definitief het doek voor Schilders van licht door de derde lockdown van 2020. Desondanks hebben een kleine 30.000 bezoekers de tentoonstelling weten te vinden, binnen de beperkingen van de door de overheid uitgevaardigde coronaregels. Bij de tentoonstelling verschijnt een gelijknamige catalogus van de hand van Singerconservatoren Anne van Lienden en Roby Boes.

Tentoonstelling Geertje van de Kamp

Vanaf 19 november wordt de winnaar van de Van Vliissingen Art Foundation Grant 2020 tentoongesteld in de Dooijewaardzaal. De Haarlemse kunstenares Geertje van de Kamp laat zich voor haar tentoonstelling inspireren door origami, de kunst van het papiervouwen, die zij ontdekt tijdens een reis door Japan. Helaas gooit de tweede lockdown roet in het eten en wordt de tentoonstelling vroegtijdig afgebroken. Hetzelfde lot is de tentoonstelling *500 jaar Johanneskerk* in de Van den Brinkgalerij beschoren.

Minister van Ingrid van Engelshoven opent en bezoekt de tentoonstelling *Schilders van licht*.

Vanaf 1 december is de tentoonstelling slechts te zien geweest tot 15 december, het begin van de derde lockdown van 2020. Het kunstwerk *Cosmic View* van het kunstenaarsduo Martens en Visser is gedurende het grootste deel van 2020 te zien in de reeks *Window of Opportunity*.

Al met al een moeilijk jaar vol onzekerheid en angst voor velen. Maar ook een tijd waarin de medewerkers van Singer Laren grote veerkracht, creativiteit, daadkracht en optimisme aan de dag legden. Daarvoor wil ik mijn grote dank en waardering uitspreken. Uiteindelijk trok Singer Laren - ondanks alle tegenslag - toch ruim 117.000 bezoekers,

waarvan er meer dan 94000 het museum bezochten. Gelukkig gloort er steeds die begerenswaardige stip aan de horizon. De stip waar we met zijn allen met hart en ziel naartoe werken: het voorbereiden van de nieuwe Nardinc zalen dankzij de geweldige schenking van Els Blokker-Verwer. Het gezamenlijk werken aan de uitbreiding van Singer Laren en aan de renovatie van het gehele museum en Singershop geeft ons allen een geweldige positieve energie die zal bijdragen aan een letterlijk prachtige toekomst van ons instituut.

Jan Rudolph de Lorm, museumdirecteur

OVERZICHT TENTOONSTELLINGEN

Tentoonstellingen 2020

Window of Opportunity

Gedurende het hele jaar is het kunstwerk Cosmic View van de kunstenaars Martens & Visser te zien. Het is het derde in een serie werken onder de naam Window of Opportunity. In deze serie krijgen jonge talentvolle kunstenaars de kans om speciaal voor het monumentale raam van het theater een werk te maken. De locatie maakt dat het voor bezoekers van Singer Laren en voor voorbijgangers te zien is. Tijdens openingstijden kun je het kunstwerk zonder museum- of theaterkaartje van dichtbij bezichtigen. Window of Opportunity is een samenwerking met de Keep an Eye Foundation en galerie Pouloueff.

Spiegel van de ziel. Toorop tot Mondriaan

14 januari t/m 13 maart - 30 juni t/m 23 augustus 2020

Met Intieme en ontroerende werken van kunstenaars als Jan Toorop, Suze Robertson, Matthijs Maris, Willem Witsen en Piet Mondriaan, biedt de tentoonstelling Spiegel van de ziel. Toorop tot Mondriaan een nieuwe kijk op de kunst rond 1900. Als reactie op de oppervlakkigheid van het moderne leven en de stijgende materiële welvaart, richt een aantal kunstenaars zich op de intimiteit van de binnenwereld met thema's als de besloten tuin, het interieur, het stilleven en de geesteswereld van de kunstenaar.

Spiegel van de ziel. Toorop tot Mondriaan

Van Barbizon tot Bergen

14 januari t/m 13 maart 2020

De tuinzalen zijn de eerste maanden van 2020 gewijd aan een diverse selectie schilderijen uit de Singer collectie: van 19de-eeuwse landschapsschilders uit Barbizon, Den Haag en Laren tot de eerste Nederlandse expressionisten die vanaf 1914 in Bergen werken. Van Barbizon tot Bergen bevat onder andere werk van Charles Daubigny, Claude Monet, Anton Mauve, George Hendrik Breitner, Kees Maks, Co Breman, Henri Le Sidaner, Leo Gestel, Henri Le Fauconnier, Piet van Wijngaardt en Elsa Berg.

Beeldenrijm. Rodin als inspirator

14 januari t/m 13 maart 2020

In de Van den Brink galerij is in de eerste maanden van 2020 een tentoonstelling over Auguste Rodin te zien. Twee beroemde beelden van Rodin, De Smart en Eva, vormen het uitgangspunt voor deze presentatie van beeldhouwwerken uit de collectie van Singer Laren. Alle getoonde beelden rijmen ieder op hun eigen manier met een van deze twee beroemde Rodinbeelden.

Beeldenrijm. Rodin als inspirator

Profiel Europa – Pépé Grégoire

7 september t/m 14 november 2020

Na de eerste lockdown opende op 1 juni de beeldtentoonstelling *Profiel Europa* van Pépé Grégoire in de beeldentuin en Orangerie. Pépé is de winnaar van de Singer Prijs 2020. In de tentoonstelling zijn maar liefst 50 beelden van de Larense kunstenaar te zien.

Pépé Grégoire

Liebermann in Laren

30 juni t/m 23 augustus

Eind mei wordt bekend gemaakt dat Singer Laren het schilderij *Gehendes Mädchen* van Max Liebermann geschenkt heeft gekregen van het Duitse verzamelaars-echtpaar B  hler-Brockhaus. Dankzij hen bezit Singer Laren nu een doek van Duitslands grootste impressionist, die dit prachtige schilderij hier in 1898 schilderde op de Brink tijdens een van zijn vele zomerverblijven in Laren. Van 30 juni tot 23 augustus wordt het doek getoond in een kleine tentoonstelling, waarbij een speciale Liebermann-loop door Laren is uitgezet.

Schilders van licht. Monet tot Sluifjters

Schilders van licht. Monet tot Sluifjters

10 september t/m 4 november - 18 november t/m 14 december 2020

Door de coronacrisis moest een geplande tentoonstelling over Théo van Rysselberghe verplaatst worden naar 2021. In de plaats kwam *Schilders van licht. Monet tot Sluifjters*. De tentoonstelling presenteert in diverse thema's hoe kunstenaars rond 1900 licht weergeven. Zo schildert Claude Monet impressies van natuurlijke lichtval, stippelen Jan Toorop, Co Breman en Ferdinand Hart Nibbrig vibrerende lichteffecten en experimenteert Jan Sluifjters met kleur om de sensatie van licht te verbeelden. Leo Gestel vangt in zijn portretten het 'innerlijke licht' van zijn modellen, terwijl Kees Maks zijn schilderijen ensceeneert in kunstlicht. Ten slotte gaan diverse kunstenaars op reis naar het mediterrane licht.

Nieuw werk – Herman van Veen

7 september t/m 14 november 2020

Al meer dan 55 jaar speelt en schrijft Herman van Veen over wat hem fascineert. Een indrukwekkend oeuvre. Sinds een jaar of twintig is daar het schilderen bijgekomen. In het najaar van 2020 presenteerde hij zijn nieuwste werk in een verkooptentoonstelling in Singer Laren. Een deel van de opbrengst komt ten goede aan de renovatie van het museum.

Nieuw werk – Herman van Veen

Geertje van de Kamp - Winnaar van de Van Vlissingen Art Foundation Grant 2020

19 november t/m 14 december 2020

De Van Vlissingen Art Foundation stelt jaarlijks een kunstenaar in de gelegenheid een reis te maken om inspiratie voor nieuw werk op te doen. Van het werk wordt een boek en een tentoonstelling gemaakt. In 2020 is beeldend kunstenaar Geertje van de Kamp (1986) geselecteerd. Gefascineerd door origami reisde zij vorig jaar af naar Japan om zich te laten inspireren door verrassende Japanse architectuur, de bevolking en de natuur. De tentoonstelling is door de coronamaatregelen helaas maar kort te zien geweest.

THEATER

Vol goede moed vangen we 2020 aan met voorstellingen van Hadewych Minis, Enkele Reis met Bram van der Vlugt en Henry van Loon. De voorpremière Music Maestro met Dominic Seldis is een overweldigend succes. Oog van de Storm met Hans Croiset en grande dame Anne Wil Blankers trekt wederom een volle zaal. Op donderdag 12 maart staat het toneelstuk Dangerous Liaison voor de tweede uitverkochte avond in het theater. Helaas krijgen we 's middag het bericht dat Nederland in lockdown gaat. Vanaf dan is het theater gesloten tot de zomer.

Na deze teleurstelling zagen we kans om ondernemende plannen te maken voor de zomer. Zo maakten wij een programma in de prachtige beeldentuin. De artiesten zouden kunnen optreden onder een open tentdoek ter hoogte van de Orangerie. Per avond konden dan tachtig tot honderd mensen genieten van een Singer Zinderend Zomeravondoptreden. Met stoelen in het gras en met of zonder borrelmand waren dit stuk voor stuk unieke avonden. We verkochten ze snel uit en niet alleen publiek genoot, maar ook de artiest was blij weer te kunnen spelen. Zo kon men tussen de beelden van

Pépé Grégoire genieten van cabaret, toneel en muziek met Viggo Waas, Ronald Snijders, Eric Vaarzon Morel, Yentl en de Boer en vele anderen.

Eind september staat Michael Pilarczyk als een van de eerste artiesten geprogrammeerd in het theater. Met zijn programma Rust in je hoofd weet hij twee avonden achtereen een volle zaal te vullen. Het zijn de eerste publieke voorstellingen in onze theaterzaal, waarbij het publiek op anderhalf meter afstand van elkaar zit. In onze zaal met vierhonderd stoelen konden we nog maar zo'n honderd bezoekers ontvangen. Toen de tweede lockdown zich aankondigde, konden we op 14 oktober met Youp van 't Hek het seizoen in stijl afsluiten.

Ondanks alle hindernissen in 2020 konden we toch nog 6859 bezoekers ontvangen in het theater en voor de zomeravondvoorstellingen. Al deze voorstellingen werden begeleid door vrijwilligers, waarvoor Singer zeer dankbaar is.

PUBLIEKSACTIVITEITEN & EDUCATIE

Toch nog een record

In 2019 hadden we een recordaantal leerlingen te pakken en we keken ernaar uit om in 2020 nog meer kinderen en scholen te mogen ontvangen. We waren goed op weg, maar toen kwam plotseling het coronavirus en de eerste lockdown was in maart een feit. De deuren gingen dicht en alle schoolbezoeken werden geannuleerd. Wat er na de heropening in de zomer gebeurde, zagen we eerst niet aankomen: de verzoeken van het primair onderwijs bleven maar binnenstromen. Hierdoor is er toch nog een record gebroken. In de periode augustus t/m december kwamen er 2.600 basisschoolleerlingen bij ons op bezoek en dat zijn er in een jaar nooit eerder zoveel geweest. Helaas had corona wel een enorme invloed op de andere bezoekcijfers.

Een jonge bezoeker op ontdekking in de tentoonstelling *Spiegel van de ziel*.

Open voor de basisscholen

Ondanks de coronamaatregelen in het museum, die per week konden veranderen, waren de scholen heel dankbaar dat het bezoek kon doorgaan. Er was veel contact met de leerkrachten, veel meer dan normaal, maar je merkte echt dat iedereen enorm betrokken was. Van de museumdocent tot aan de horecamedewerker, die voor alle rij-ouders een kop koffie to go verzorgde (want ondertussen mochten de ouders tijdens de tweede sluiting van het museum niet meer in het pand wachten). Het was superfijn dat de leerlingen van het primair onderwijs mochten blijven komen. Dat er vanuit de directie ruimte was voor deze bezoeken en dat we zelfs tijdens de tweede sluiting, met goedkeuring van de veiligheidsregio, de scholen mochten blijven ontvangen.

Singer Atelier bij je thuis

Tijdens de sluiting werd Singer TV geïntroduceerd. In korte filmpjes vertelt museumdirecteur Jan Rudolph de Lorm over schilderijen uit de Singercollectie en over bijzondere werken uit de tentoonstelling. Singer TV werd al snel een succes. Online groeide de zichtbaarheid van Singer Laren en het was fijn om op deze manier verhalen bij de kunstwerken te kunnen blijven delen met onze bezoekers. Ook voor kinderen,

“We hebben het als zeer bijzonder ervaren dat de mogelijkheid er toch was om te kunnen komen in deze bijzondere tijd en dat Singer er alles aan heeft gedaan om onze groepen te ontvangen.”

Reactie van een leerkracht na een museumbezoek.

In de online kunstles *Maak je eigen recycle Denker* leer je hoe je van een melkpak een Denker kunt maken.

die ineens thuis zaten en zes weken lang niet naar school konden, werden er filmpjes opgenomen. Er verschenen zelfs kunstlessen met workshops online, zoals *Maak je eigen recycle Denker* (van een leeg melkpak) en *Schilder een (Mauve) landschap*.

Liebermannloop

Eind juni werd bekend dat Singer Laren een bijzonder schilderij geschenken kreeg. Om de schenking van het schilderij *Gehendes Mädchen* van de Duitse impressionist Max Liebermann (1847-1935) te vieren, werd een speciale wandeling georganiseerd. Wandelen is dé activiteit van 2020 gebleken en de omgeving van Laren is prachtig om te voet te verkennen. Het dorp kent een bijzondere geschiedenis die

Voor de lancering van de Liebermann-loop werd op een tiental plekken in Laren de straat voorzien van een speciale stoepkrijt graffiti van het meisje.

samenhangt met de komst van kunstenaars aan het einde van de negentiende eeuw.

Liebermann is een van de beroemdste buitenlandse kunstenaars die naar Laren kwam. Welke plekken bezoekt en schildert hij? Wie zijn de andere kunstenaars die hier dan komen en waar wonen en werken zij? Tijdens

de Liebermannloop worden deze vragen onder andere beantwoord. De wandelroute duurt ca. 1 uur en de interactieve kaart is beschikbaar via de gratis applicatie van Spacetime Layers. Al meer dan 500 wandelaars hebben de kaart online geraadpleegd en ook in de Singer Shop wordt de wandeling op papier goed verkocht.

Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK)

Singer Laren is sinds 2017 als aanbieder en deelnemer van de begeleidingsgroep betrokken bij het landelijke project Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK). De regeling, die kinderen optimaal wil laten profiteren van goed cultuuronderwijs, ging in 2017 in de Gooi & Vechtstreek van start. Regio Gooi & Vechtstreek werd aangesteld als projectleider. Voor de nieuwe vierjarige periode van CmK-3 werd Singer Laren als nieuwe projectleider benaderd voor de gemeenten Laren en Blaricum. In de zomer van 2020 werd hiervoor een projectplan geschreven, dat een paar maanden later werd goedgekeurd. Bij CmK gaat het om de verankering van cultuuronderwijs binnen het curriculum van de school. Het programma werkt vraaggericht. Hoewel Singer Laren als projectleider en adviseur een nieuwe relatie aangaat met de scholen, is de samenwerking niet nieuw. Met veel scholen is al contact, de lijntjes zijn kort en dit biedt een goede basis om met elkaar samen te werken aan kwaliteitsverbetering en verankering van cultuureducatie. De nauwe relatie met de gemeenten zorgt voor nog meer lokale betrokkenheid. Hierdoor kan CmK sterker worden ingebed in het totale cultuurbeleid dat zich erop richt alle kinderen in Laren en Blaricum een gelijke kans te geven om tijdens hun schooltijd structureel met verschillende kunst disciplines in aanraking te komen, zowel op school als buiten, in hun eigen (culturele) omgeving. Een prachtige kans waar we in het nieuwe jaar mee zullen starten.

Dromen en toekomstplannen

Het jaar 2020 stond naast een pandemie gelukkig ook in het teken van dromen en toekomstplannen. Dromen over de mooie nieuwe museumvleugel die gebouwd wordt, de collectie Nardinc die daar te zien zal zijn en het huidige museum dat een grote opknappbeurt krijgt. Zelfs het Singer Atelier ondergaat een kleine verbouwing. Het is een prachtige stip op de horizon in deze onzekere tijd. Met elkaar zijn we plannen aan het maken voor de opening van een nieuw Singer Laren in het voorjaar van 2022. Met publieksprogramma's die niemand uit of buiten sluiten, hopen we Singer Laren nog inclusiever en toegankelijker te maken. We onderzoeken nieuwe methoden en middelen op het gebied van publieksbegeleiding, maar blijven het persoonlijke karakter van alles wat we doen onderstrepen. We staan niet stil; het is misschien juist wel harder werken dan ooit, maar we kijken vol optimisme naar de toekomst.

Leerlingen van de Oranje Nassauschool uit Muiderberg schilderen in de tuin.

SINGER SUPPORTERS

Gemeente Laren

De afspraken die Anna Singer-Brugh met de gemeente maakte bij de oprichting van de Stichting Singer Memorial Foundation maakt de gemeente Laren een belangrijke partner voor Singer Laren. Bij de besluitvorming rond de bijdrage van de gemeente aan de nieuwbouw van Singer Laren speelde de wens van de gemeente om tot een 'lossere' toekomstige band met Singer Laren te komen een rol.

De afspraken die in 1956 gemaakt zijn moesten daarom gewijzigd worden.

Als gevolg daarvan zijn in 2014 nieuwe afspraken met de gemeente gemaakt: dat de gemeente haar belofte aan Anna Singer nakomt en een vast subsidiebedrag verstrekt voor het onderhoud van de accommodatie. Dit bedrag is gebaseerd op een onafhankelijk vastgesteld meerjarig onderhoudsplan. Deze overeenkomst zal in de zomer van 2021 worden herzien. Onderdeel van deze overeenkomst is dat Singer Laren belangrijke culturele diensten aan de gemeente en de Larense gemeenschap blijft velenen. Daarbij levert Singer Laren tevens een belangrijke bijdrage aan de Larense economie en mogen inwoners van Laren tweemaal per jaar gratis het museum bezoeken.

Coronasteun

Naast de bovengenoemde onderhoudssubsidie ontvangt Singer van geen ander publiek orgaan subsidie. In haar exploitatie is Singer Laren daarmee voor 95% afhankelijk van haar eigen inkomsten. Toen als gevolg van de pandemie Singer

beperkt werd in haar publieksinkomsten hebben verschillende instellingen geholpen dit verlies deels te compenseren. Singer heeft succesvol een beroep gedaan op alle generieke beschikbare steunmaatregelen van de rijksoverheid, zoals de NOW en TVL-regelingen. Daarnaast heeft Singer 500.000 euro ontvangen van het Mondriaanfonds. Dit bedrag is onderdeel van een groot bedrag die de minister van OC&W beschikbaar heeft gesteld om de Nederlands cultuursector overeind te houden. Bovendien heeft de Provincie Noord-Holland een vergelijkbare regeling in het leven geroepen om de culturele instellingen in haar provincie te steunen. Van de provincie en de gemeente Laren ontvingen wij uit hoofde van deze regeling 182.504 euro.

Om de cultuursector verder te helpen hebben verschillende belangrijke cultuurfondsen hun krachten gebundeld in het Kickstart Cultuurfonds. Vanuit dit fonds ontvingen wij 100.000 euro om ons te helpen ons zo in te richten dat wij onze bezoeker weer konden ontvangen rekening houdend met de verschillende richtlijnen.

De Bankgiro Loterij

Nog tijdens de succesvolle start van het jaar ontvingen wij in februari tijdens het Goed Geld Gala een cheque van 283.126 euro. Deze bijdrage bestaat uit een vast jaarlijks bedrag van 200.000 euro. De bestemming van de bijdrage is door de BankGiro Loterij geoormerkt voor aankoop van kunst ter uitbreiding van de eigen collectie, voor restauratie van werken uit de eigen collectie en voor de presentatie daarvan. Deze bijdrage ontvingen wij voor de dertiende keer. Aanvullend

ontvingen wij het bedrag van 83.126 euro door de deelnemers van de loterij die speciaal voor ons meespelen.

Afgelopen Goed Geld Gala was echter extra bijzonder. Als reusachtige kers op de taart mochten we uit handen van Robert ten Brink dit jaar een extra bijdrage van 400.000 euro ontvangen voor de verbouwing van de tuinzalen.

Bedrijfssponsors

Dit jaar werd de Stichting Memorial Foundation ondersteund door de bijdragen van de Gemeente Laren, de BankGiro Loterij en door de hoofdsponsors ABN AMRO en BCD Holding. Daarnaast ontvingen wij steun van onze sponsors De Hoge Dennen, Gilde Healthcare, Egeria, Slokker Bouwgroep, McKinsey & Company Netherlands, NautaDutilh, PwC en Egon Zehnder.

Singer Fellows en Fellow Founders

De sinds 2004 bestaande actie Singer Laren moet verder, u doet toch mee, kent inmiddels een verheugend aantal fellows. Fellows zijn geen calculerende burgers die uitsluitend de kosten en baten analyseren, maar onbaatzuchtige supporters die beseffen dat hun bijdrage noodzakelijk is voor een bloeiend Singer. Er hebben zich nu rond de honderd particulieren aan Singer Laren verbonden met een meerjarige lijfrente van in totaal enkele tonnen euro's per jaar.

Enkele tientallen zogenaamde fellow founders schenken nog veel grotere jaarlijkse bedragen voor een periode van tien jaar. De mecenasen steunen financieel het nieuwbouwproject van Singer Laren. De fellows en fellow founders maken daarmee onder andere de uitvoering van bijzondere projecten op de terreinen communicatie, educatie en publieksactiviteiten mogelijk. De Singer zakenvrienden zijn opgenomen in de business fellows. Men kan hierdoor ook zakelijk deelnemen aan het fellow programma.

Dit jaar organiseerden wij een digitale fellow- en fellow founder-avond live vanuit Singer Laren. Vanuit de luie stoel kon men met de gekregen borrelmand genieten van een avond Singer. Jan Rudolph en Evert vertelden over de stand van zaken en gaven een korte rondleiding door het museum. Beth & Flo gaven een kort optreden op de vleugel.

Young Singer

Het in 2011 gestarte initiatief Young Singer, een groep jonge Singer supporters, heeft gedurende het jaar een aantal vaste activiteiten op de agenda; het voorjaarsdiner, de zomerborrel en de familiedag.

Veel van deze activiteiten konden dit jaar geen doorgang vinden, maar in de zomer kon gelukkig de zomerborrel wel doorgaan. Op een warme zomeravond kreeg elke Young Singer een eigen borrelmand mee om in de tuin tot in de late uurtjes te genieten van een optreden van Viggo Waas.

Natuurlijk werd de welkome steun aan Singer Laren niet vergeten. Ook voor Young Singers biedt de Geefwet meer fiscale mogelijkheden en schenkers van een lijfrente genieten maximaal voordeel, waarvan Singer Laren profiteert!

Singer Vrienden

Vrienden zijn voor Singer Laren van onschatbare waarde. Mede dankzij de bijdrage van onze Vrienden wordt de museumcollectie in stand gehouden, is het mogelijk om nieuwe kunstwerken te verwerven en worden tentoonstellingen en publicaties gemaakt.

De Singer Shop wordt voor een groot deel door vrijwilligers gerund. De gehele opbrengst van de winkel komt ten goede aan het museum.

In 2020 kwam het aantal begunstigers van de Stichting Vrienden op 1154, waarvan 1135 Vrienden en 19 Bedrijfsvrienden.

Voor alle vrijwilligers is er in september een avond georganiseerd met een optreden van Eric Vaarzon Morel en Eric Vloeimans, met aansluitend een hapje en een drankje.

Anna Singer Art

Het jaar 2020 is een jaar om snel achter ons te laten. Door het coronavirus en een lange lockdown hebben wij de voorjaarseditie van de ASA moeten laten schieten. Nog net voor de volgende sluiting van het museum konden wij de najaarsASA expositie 2020 organiseren. Wel in een ietwat afgeslankte vorm.

Eefje Langer-Nuijten kon helaas geen lezing houden over een selectie van deelnemende kunstenaars en de Vrienden moesten een tijdslot reserveren om een kunstwerk te lenen. Ook miste de expositie de raamwand, waardoor er veel

minder (30%) kunstwerken geëxposeerd konden worden. Hoewel deze manier niet ideaal was, heeft de ASA-commissie wel alle kunstwerken weten uit te lenen. En zelfs een aantal werken verkocht.

In 2020 is de Anna Singer artotheek veranderd in de naam Anna Singer Art. De toch nog positieve ontwikkeling van de ASA kon op veel enthousiasme rekenen. De kwaliteit van de kunstwerken zijn museaal en blinken uit in authenticiteit. Veel van de deelnemende kunstenaars deden ook mee met de PAN Amsterdam. Opmerkelijk is dat de foto's weer het beste verkocht werden.

Aan de artotheek in oktober 2020 deden ongeveer 25 hedendaagse professionele kunstenaars mee met in totaal plm. 65 werken. De najaarsartotheek is tentoongesteld in de Van de Brink-galerij.

Als altijd bracht de artotheekcommissie de werken samen voor uitleen en verkoop. Alle supporters van Singer Laren werden uitgenodigd (met uitzondering van de leden). Ongeveer 175 belangstellenden, supporters en kunstenaars reserveerden een tijdslot en kwamen kijken naar de expositie in Singer Laren.

De prachtige opstelling van werken van de ASA bleef niet onopgemerkt door de vele museumbezoekers. Nieuwe Vrienden meldden zich aan om zo werken te kunnen lenen en/of kopen. Tijdens de uitleensessie op zondagavond werden alle werken uitgeleend.

In de najaarsartotheek is er voor € 6.325 verkocht aan kunstwerken. De verwachting is dat er in de periode dat het uitgeleende werk moet worden ingeleverd nog een aantal werken zal worden verkocht. De artotheekcommissie heeft afscheid genomen van Marina Bosch.

COMMERCIEËLE ZAKEN

Voor de afdelingen die onder commerciële zaken vallen was 2020 een uitdagend jaar. Het gehele team werd constant uitgedaagd om buiten hun comfortzone te treden en, binnen de steeds wisselende coronamaatregelen, te bekijken welke doelstellingen wél konden worden bereikt. De diverse protocollen voor horeca, detailhandel, evenementen, podiumkunsten en museum maakte het een complexe structuur om één Singer Laren protocol te ontwerpen waarbinnen alle afdelingen konden werken.

Een belangrijk onderdeel van die protocollen is om onze belangrijkste speerpunten te kunnen blijven garanderen, zoals gastvrijheid, aandacht voor de individu en kwaliteit van de dienstverlening. De veiligheid van bezoekers en medewerkers is gegarandeerd door het aanbrengen van glas, het plaatsen van handdesinfectie-apparaten, het plaatsen van routestickers en een gastvrouw op de werkvloer. Dit werd mede mogelijk gemaakt door de ruimhartige bijdrage van het Kickstartfonds.

Aan een aantal reeds geplande ontwikkelingen werd een hogere prioriteit gegeven en begin juni konden we van start met een geheel vernieuwde webshop voor de museumwinkel.

Ook de noodzakelijke tijdslots voor het reserveren van een museumbezoek zijn tot in de kleinste details geregeld. Per afdeling zijn er nieuwe producten, acties en arrangementen ontwikkeld en we kijken vol goede moed naar een coronavrij(er) 2021.

Horeca

2020 is natuurlijk ook voor de afdeling horeca een bijzonder jaar geweest. We zijn sterk begonnen, voortbordurend op de goede flow van eind 2019. Tot we halverwege maart geconfronteerd werden met het coronavirus en de eerste landelijke lockdown een feit was. Een klap voor onze horeca, van vol gas naar bovenop de rem. We sloten de horeca en na het grondig schoonmaken van alle afdelingen kwam het horecapersoneel thuis te zitten en was Singer Laren leeg en verlaten.

Vanaf 1 juni worden de maatregelen weer versoepeld en mogen we vanaf dat moment weer dertig gasten binnen toelaten, maar gelukkig buiten, op ons prachtige terras,

een onbeperkt aantal. We leren onszelf een hele nieuwe werkwijze; bezoekers dienen te reserveren, we houden bij iedereen een checkgesprek over de gezondheid, en we handhaven uiteraard de verplichte 1,5 meter afstand in.

We besluiten over te schakelen van een horecaconcept in buffetvorm naar een bedienend concept. Dit vergt een hoop van de flexibiliteit van ons personeel. De keuken moet een nieuwe menukaart maken en gaat broodjes op bestelling bereiden; de bediening gaat werken met zogenaamde handhelds en achter het buffet is het behoorlijk aanpezen om de binnengekomen bestellingen te verwerken. We breiden ons personeelsbestand uit met stagiairs en huren extra krachten in om al het werk goed aan te kunnen. We gaan werken met bediening die bestellingen opneemt en runners die alleen bestellingen wegbrengen. De nieuwe service wordt goed gewaardeerd door onze gasten.

In september mochten wij ook toneelgroep de Papegaai weer ontvangen met een bijzonder leuke coronaproof tuinvoorstelling, genaamd de Vergulde papegaai. Vijf avonden achter elkaar genieten honderd personen, zittend in de tuin, van dit feestelijke optreden. De borrelmanden met wijn, kaas en nootjes konden op grote waardering rekenen. Voor velen een geweldig uitje in deze tijden van restricties!

Rond deze tijd introduceren wij ook ons “winterterras”. Ons overdekte terrasgedeelte wordt voorzien van warmtelampen en verlichting. De stoelen krijgen

berenvellen en de haardblokken in de Ofyr worden aangestoken. Ook onze kas wordt ingericht om tijdens de koudere dagen toch gasten buiten te kunnen ontvangen.

We draaien een goede zomer en gaan ervanuit dat de situatie in ons land vanaf de herfst weer zal normaliseren. Niets is minder waar helaas. De besmettingen lopen op en 14 oktober worden we opnieuw geconfronteerd met een lockdown. Exact op de dag dat ons eerste theaterdiner voor de voorstelling van Youp van het Hek gepland staat. De 110 beschikbare plaatsen voor dit diner waren geheel uitverkocht. We besluiten het diner bij onze gasten thuis te bezorgen. Met hulp van vele medewerkers van Singer Laren, van allerlei afdelingen, weten we onze gasten een

onvergetelijke avond thuis te bezorgen met deze actie! Het succes van het thuisbezorgen van deze maaltijden geeft ons inspiratie en stof tot nadenken. Het resulteert in de geboorte van de kunstlunchmand. Een goed gevulde mand met een verse lunch, een cadeautje uit de shop en een leuk, online verhaal van onze museum- en educatieploeg. Als extra service wordt deze mand gratis bezorgd in Laren, Blaricum en Crailo. Het blijkt een geweldig leuke manier om in contact te blijven met onze gasten!

In de tweede lockdown blijft het horecapersoneel wel aan het werk. We gaan poetsen, opruimen, klussen en andere afdelingen helpen.

Singer Shop

De Singer Shop werd dit jaar door 34 enthousiaste winkelvrijwilligers gerund. Een aantal keren per jaar worden de vrijwilliger voor de opening van een nieuwe tentoonstelling uitgenodigd voor een personeelsrondleiding. Dit jaar werden deze personeelsrondleidingen voor het eerst in het theater gehouden, zodat, binnen de geldende coronamaatregelen, iedereen veilig werd geïnformeerd over het hoe en waarom van de betreffende tentoonstellingen.

Naast de museale instructie werden de winkelvrijwilligers uitgenodigd voor een productinformatie cursus en een inpak cursus. Zo werden ze geïnformeerd over de herkomst en achtergrond van diverse producten, zoals de prachtige zilveren

sieraden, unieke vazen en de giettechniek van de bronzen beelden. Ook werden er basistechnieken en handigheidjes uit de doeken gedaan voor het inpakken van de diverse cadeautjes.

In juli 2020 kon men zich inschrijven voor een rondleiding o.l.v. beeldend kunstenaar Pepe Grégoire, die deze zomer een prachtige buitententoonstelling had in de tuin van Piet Oudolf. Tijdens de rondleiding bestond de mogelijkheid tot vragen stellen en kregen de vrijwilligers de basisinformatie die het verkopen van de replica's in de shop makkelijker maakte.

In juni 2020 is de webshop van de Singer Shop compleet vernieuwd. Een grote uitdaging, aangezien de afhandeling van de webshop in voorgaande jaren was uitbesteed. Nu zijn hiervoor naast een betaalde medewerker ook vijf winkelvrijwilligers aan de slag gegaan om elke dag de bestellingen verzendklaar te maken.

Het klantenbestand nam met de week toe en helemaal na een advertentie in de cadeaubijlagen van het NRC weet men de weg naar de Singer webshop steeds vaker te vinden.

Om de groei van de webshop vorm te geven en verder te professionaliseren is er een nieuwe webshopcoördinator, Miranda Vis, aangenomen.

Locatieverhuur

De eerst drie maanden van 2020 zijn voor de afdeling locatieverhuur drukker dan ooit. Het belooft veel goeds maar deze afdeling werd het afgelopen jaar het hardst getroffen. De annuleringen en verschuivingen vlogen ons vanaf half maart om de oren. De hoop dat dit van tijdelijke aard zou zijn, werd in het najaar goed de grond in geboord.

Gelukkig konden we toch een aantal mooie bijeenkomsten realiseren, met onder andere een congres voor Scildon, een zinderende zomeravond voor ABN AMRO en de introductie van een nieuwe Mazda op het podium van het theater. Ook de jaarlijks terugkerende eindejaarmusical van de Flevoschool stond op het podium.

De optredens in de tuin van De Papegaai mét uitstekende catering waren met vijf uitverkochte avonden een groot succes. Het enthousiasme daarover leidde tot de wens deze bijeenkomsten te herhalen zodra dat mogelijk zou zijn. Gelukkig keerde ook de AVRO TROS terug met weliswaar aangepaste opnames van het tv-programma Tussen Kunst & Kitsch. In maart 2021 keken 1,3 miljoen mensen naar deze uitzending. Een prachtig aantal voor AVRO TROS maar ook

evenzo goed voor Singer Laren.

Vooruitblikkend op 2021 brengen zonder twijfel de renovatie van de museumzalen en de aanbouw van de Nardinc vleugel nieuwe en verrassende evenementen naar Singer Laren. De afdeling bereidt zich nu voor op het geplande aantal nieuwe bijeenkomsten, waarbij uiteraard de Singer Laren hospitality en kwaliteit weer hoog in het vaandel zullen staan.

Al met al was 2020 geen goed jaar voor de afdeling locatieverhuur. De positieve vooruitzichten beloven echter veel goeds voor Singer Laren. Niet alleen in financieel opzicht, maar zeker voor een grote groep tevreden en steeds terugkerende klanten. Iets om trots op te zijn!

PR, MARKETING & COMMUNICATIE

Onvergetelijk...

2020, een jaar dat we niet snel zullen vergeten. Een jaar waarin alles anders is. Een jaar van improvisatie en crisiscommunicatie. Maar ook een jaar waarin mooie nieuwe ideeën ontstaan en we als een hecht team samenwerken.

Een goed begin

Het jaar begint met de tentoonstelling *Spiegel van de ziel. Toorop tot Mondriaan*. De reacties in de pers en van de bezoekers zijn zeer positief en de bezoekersaantallen zijn goed. We plaatsen diverse advertenties in landelijke dagbladen en tijdschriften, er is een online campagne, er zijn radiospotjes en met steun van de BankGiro Loterij zijn er televisiespotjes op Ster & Cultuur te zien.

Een nieuw idee

En dan is het donderdag 12 maart. Premier Rutte en minister Bruins maken op een persconferentie bekend dat alle theaters en musea dicht moeten om verspreiding van het

nieuwe coronavirus tegen te gaan. Vol ongeloof duiken Jan Rudolph de Lorm en Esther Driessen het museum in. Ze hebben geen idee hoe lang we de deuren moeten sluiten, maar een ding weten ze wel: onze bezoekers moeten kunnen blijven genieten van de tentoonstelling. Met een oud model iPhone, zonder goede microfoon of andere apparatuur, nemen we een aantal korte filmpjes op. Singer TV is geboren. Een paar weken later, als we beseffen dat de coronacrisis voorlopig nog niet voorbij is, heeft Jan Rudolph een nieuwe telefoon en schaffen we een microfoontje aan. In totaal nemen we in 2020 bijna 30 filmpjes op.

Online

Tijdens de gedwongen sluitingen doen we uiterste best om onze bezoekers toch van al dat moois Singer Laren te bieden heeft te laten genieten. Eerder kwam SingerTV aan de orde. We versturen zeer regelmatig nieuwsbrieven en zijn zeer actief op social media. Het aantal volgers stijgt in 2020 dan ook aanzienlijk. Voor onze supporters organiseren we meerdere keren online rondleidingen door het museum.

Jacobus van Looy, *Aaltje met de geit*, 1897, olieverf op doek, Frans Hals Museum

Een hart onder de riem

In een van de afleveringen van SingerTV kiezen we het schilderij *Aaltje met de geit* van Jacobus van Looy uit de tentoonstelling *Spiegel van de ziel* om iedereen die wordt getroffen door het coronavirus een hart onder de riem te steken. In een speciale aflevering voor kinderen vragen we ze naar hun wens. “Dat corona blijft, ik niet naar school hoef en heel veel buiten mag spelen”, “Dat ik opa en oma weer mag knuffelen” en “Dat ik weer naar hockey kan”, zijn enkele onverbloemde reacties.

INBRAAK KUNSTWERELD GESCHOK OVER NACHTELIJKE
ROOF VAN KUNSTWERK VINCENT VAN GOGH

**'IK KAN WEL
HUILEN'**

ANDREAS BLÜHM (GRONINGER MUSEUM)

'Die Van Gogh is van ons allemaal. Het Nederlandse publiek is in feite bestolen.'

Roof van uitgeleende 'Van Gogh' wekt verbijstering

EXPOSITIE De 'Lentetuin' van Vincent van Gogh werd in de nacht van zondag op maandag gestolen uit het Singer in Laren. Voorts wordt niets vermist. 'Zo'n roof gaat snel, maximaal twee minuten.'

Singer schroeft beveiliging op

'Rovers vaak uit op deal met justitie'

Kunstwereld reageert ontsteld op
diefstal Van Gogh bij Singer Laren

**'Een aanslag op de
Nederlandse cultuur'**

Tegenslag

In de nacht van 30 maart is er een nieuwe tegenslag.

In die nacht wordt in het museum ingebroken en het schilderij Lentetuin, de pastorietaan te Nuenen in het voorjaar van Vincent van Gogh gestolen. Het paneel in bruikleen van het Groninger Museum en maakt deel uit van Spiegel van de ziel. De aandacht van de (internationale) pers is enorm. We doen ons uiterste best om alles in goede banen te leiden en de toegestroomde pers te woord te staan.

Zorg goed voor elkaar

Om mensen een hart onder de riem te steken, passen we tijdens de lockdowns ingekochte campagnes aan met de tekst 'Zorg goed voor elkaar'. De vormgeving wordt kosteloos door Studio Kluif gedaan.

Mooi nieuws

Op 29 mei maken we bekend dat Singer Laren het schilderij *Gehendes Mädchen* van Max Liebermann geschonken heeft gekregen van het Duitse verzamelaarsechtpaar Bühler-Brockhaus. Dankzij hen bezit Singer Laren nu een doek van Duitslands grootste impressionist, die dit prachtige schilderij hier in 1898 schilderde op de Brink, tijdens een van zijn vele zomerverblijven in Laren. Van 30 juni tot 23 augustus wordt het doek getoond in een kleine tentoonstelling, waarbij een speciale Liebermann-loop door Laren is uitgezet. Dankzij een financiële bijdragen van de Vereniging Rembrandt en de Turing Foundation kunnen we een mooie campagne opzetten waaronder een animatie gemaakt door REDRUM.

Zomer in Singer

De zomer vieren we met een reeks zomeroptredens in de beeldentuin. Tussen de beelden van Pépé Grégoire kunnen bezoekers wegdromen bij de muziek van Eric Vaarzon Morel en schateren van de lach met cabaretiers als Viggo Maas, Kasper van der Laan en Dolf Jansen. Toneelliefhebbers kunnen opgaan in monologen van Shakespeare door Gijs Scholten van Aschat en het toneelstuk *De zus van...* door Lot van Lunteren.

“Theater in tijden van corona vergt improvisatie, maar stel... je hebt een prachtig theater, een mooie ruime beeldentuin en artiesten die een publiek zoeken; een combinatie die leidt tot unieke avonden met cabaret, muziek en toneel. Ik hoop dat onze bezoekers en artiesten enorm genieten van de Singer zinderende zomeravonden. Ik verheug me erop.” Evert van Os, algemeen directeur Singer Laren
De belangstelling is overweldigend en de kaarten zijn ‘binnen een mum van tijd’ uitverkocht. We maken gebruik

van nieuwsbrieven, social media en free publicity in de regionale pers.

Coronaregels

Op het moment dat we de deuren weer mogen openen, moeten we voldoen aan strenge coronaregels. We gebruiken het ‘meisje van Liebermann’ om onze bezoekers op een ludieke manier te wijzen op de anderhalvemeterrichtlijn.

Herman van Veen

Op 7 september wordt de tentoonstelling Herman van Veen. Nieuw werk geopend in het Singer theater met een speciale voorstelling van Herman en zijn vaste gitariste Edith Leerkes. De dag na de opening is Van Veen te gast in het veelbekeken tv-programma *De Vooravond*, met in de studio enkele van de schilderijen uit de Singer tentoonstelling.

Licht

Op 10 september opent minister Ingrid van Engelshoven de tentoonstelling *Schilders van licht*: een keuze uit de eigen verzameling, aangevuld met enkele goedgekozen bruiklenen. De expositie biedt een troostend en letterlijk lichtgevend beeldverhaal. In de tentoonstelling maakt het publiek voor het eerst kennis met een aantal hoogtepunten uit de Collectie Nardinc. Helaas moeten de deuren van 4 tot 18 november opnieuw dicht en valt op 14 december

definitief het doek voor *Schilders van licht* door de derde lockdown van 2020. Desondanks hebben een kleine 30.000 bezoekers de tentoonstelling weten te vinden, binnen de beperkingen van de door de overheid uitgevaardigde coronaregels en waren de reacties in de pers lovend. De tentoonstelling werd onder de aandacht gebracht met nieuwsbrieven, berichten (inclusief korte filmpjes) op social media, radiospotjes op NPO Radio 1 en 4 en een aantal advertenties in landelijke kranten en tijdschriften.

Bemoedigend licht in Singer Laren

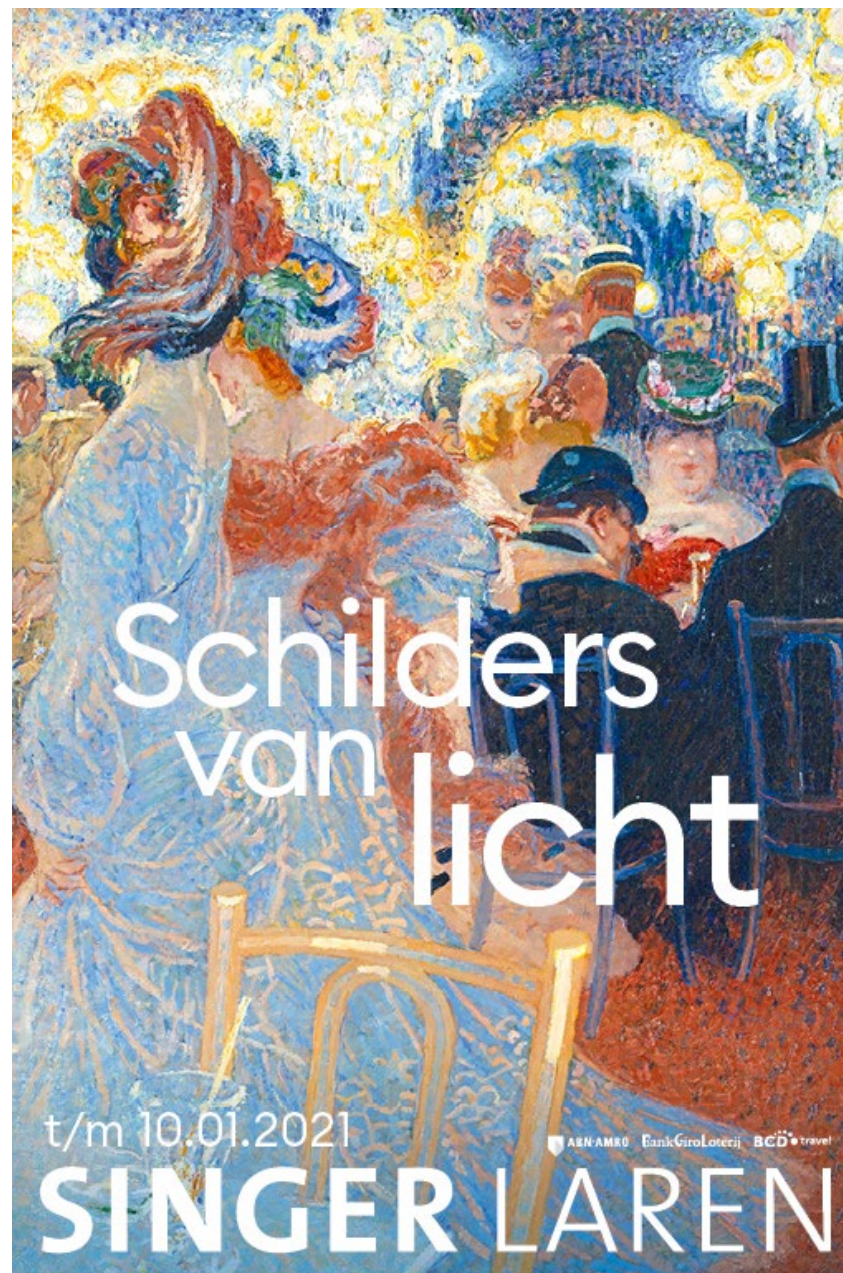
Het is 1859 en kunsthandelaar Theo van Gogh kijkt naar de schilderijen van Claude Monet: 'Monet heeft in elk geval de gave om in deze pessimistische tijd een lichtstraal te werpen die velen hel-

en vast te leggen. Ze werken zo veel mogelijk in de buitenlucht. Jozef Israëls (1824-1911) is een van de eerste schilders die in Laren werkt. Bijna hartverscheurend is zijn 'Het late uur' (1880-1895) van een Larense boerin die met kind op de arm in de schemering huiswaarts trekt. De figuur is nauwelijks te onderscheiden, aan de horizon gloeit het

in 'Straatje in Tunis' (ca. 1890-1905) en in Kees van Dongens (1877-1968) 'Gezicht op het casino in Cannes' (ca. 1925) blikkert zonlicht op witgepleisterde huizen in het vissersdorp.

Aanstootgevend

Schaduwen zijn verdwenen in Van Dongens 'Gezicht op het casino in

BIJLAGEN

Financiële verantwoording

Verkorte staat van baten en lasten 2019

	Begroting 2021	Werkelijk 2020	Werkelijk 2019
Baten			
Onderhoudsbijdrage Gemeente Laren	195.000	432.810	325.442
Museum	926.000	1.057.441	1.782.540
Theater	116.250	208.850	363.361
Evenementen	99.250	210.630	595.259
Singershop	413.200	507.871	830.708
Horeca	415.120	543.350	1.012.737
Overige baten en onttrekkingen bestemmingsreserves en -fondsen	1.106.990	746.847	1.271.082
	<u>3.271.810</u>	<u>3.707.799</u>	<u>6.181.129</u>
Corona bijdragen	1.244.920	1.231.753	0
	<u>4.516.730</u>	<u>4.939.552</u>	<u>6.181.129</u>
Lasten			
Personeelslasten	2.115.000	2.146.192	2.323.290
Exploitatielasten	490.200	597.077	526.690
Onderhoud en instandhouding	695.000	496.687	325.442
Tentoonstellingskosten	231.970	421.802	547.893
Honoraria en overige theaterkosten	123.250	176.160	337.187
Directe kosten verhuur	98.750	90.330	289.976
Kosten Singershop	312.955	424.843	643.224
Exploitatiekosten horeca	144.540	196.512	326.434
Overige lasten en dotaties bestemmingsfonds	349.590	323.894	858.186
	<u>4.561.255</u>	<u>4.873.497</u>	<u>6.178.322</u>
Onttrekking respectievelijk dotatie Algemene Reserve	<u>-44.525</u>	<u>66.055</u>	<u>2.807</u>

Cijfers afkomstig uit de jaarrekening 2020

Besturen en commissie per ultimo 2021

Commissies van Beheer

Erevoorzitter(s) en ereleden

Dhr. P.J. Kalff [erevoorzitter \(sinds 2007\)](#)
Dhr. W.P.M. van der Schoot [erelid \(sinds 2007\)](#)

Leden

Dhr. A.A.G. Fluitman [voorzitter](#)

Nevenfuncties:

- Voorzitter Stichting Steun
- Alzheimercentrum AmsterdamUMC
- Voorzitter Raad van Commissarissen Maas
- Lid Raad van Toezicht Stichting City Marketing Hilversum
- Voorzitter bestuur Stichting Singer Nardinc
- Bestuurslid Stichting Continuïteit Singer Laren

Dhr. G. Kuijper [penningmeester](#)

Dhr. P.H.C.J. van Doorne

Nevenfuncties:

- Bestuurslid van Stichting African Parks Foundation
- Bestuurslid Stichting Doorhart
- Bestuurslid Stichting Tickencote
- Lid van het IC van Green Safaries
- Advisory Committee Gilde Healthcare
- AC van YL Ventures III en IV

Mevrouw I. de Heus-Verstraten

Nevenfuncties:

- Bestuurslid stichting Globewise
- Bestuurslid GreenSafaries foundation

Dhr. N. Mol [commissaris van toezicht](#)
Burgemeester van Gemeente Laren (Noord-Holland)

Dhr. T.W. Smit

Lid van het College van Bestuur Gooise Scholen Federatie
Nevenfuncties:

- Voorzitter Stichting Hulp Nabij
- Voorzitter Stichting Vrienden van het Singer Museum
- Bestuurslid van Stichting Gooische Mij

Mevrouw A.Q. Timp

Ondernemer, kunsthistorica en schrijver

Nevenfuncties:

- Bestuurslid van Stichting vrienden van de schilder H.J. Wolter

Dhr. J. Ubbens

Nevenfuncties:

- Lid van RvT Museum van Loon
- Lid Bestuur van stichting van Vlissingen Art Foundation
- Commissaris bij BVA Auctions, werkmaatschappij Art and Antiques
- Bestuurslid van Stichting vrienden van de schilder H.J. Wolter
- Bestuurslid Stichting Singer Nardinc

Dhr. E.P. de Vries

Schrijver, acteur, regisseur en producent.

Nevenfuncties:

- Ambassadeur van het Longfonds

Directie

Dhr. E.J. van Os [algemeen directeur](#)

Nevenfuncties

- Bestuurslid Cultuurhuis Abcoude
- Bestuurslid Stichting Laren Jazz

Dhr. J.R. de Lorm [museumdirecteur](#)

Nevenfunctie

- Voorzitter keuring en bestuurslid Nationale beurs voor kunst, antiek en design PAN Amsterdam.
- Raad van advies Noordveluws museum

Stichting Vrienden van het Singer Museum

Ereleden

Dhr. drs. F.B. Deiters (sinds 2017)

Leden

Dhr. T.W. Smit [voorzitter](#)
Mw. J. van Eck [secretaris](#)
Dhr. B. Bölger [evenementen & activiteiten](#)
Dhr. C.L. Hamming [penningmeester](#)
Mw. M. van den Biggelaar [coördinator winkelvrijwilligers](#)
Mw. E. Langelier [artotheek & Singer prijs](#)
Dhr. B. van den Nieuwenhof [museumshop](#)

Anna Singer Art Commissie:

Eef Langelier- Nuijten [voorzitter](#)
Monique Vos- van Acker [penningmeester](#)
Barbara Jonckheer
Martien van Loo
Pieter van Rijn
Lavina Alles
Thijs van Schothorst

Programmacommissie theater:

De heer E. de Vries [voorzitter](#)

Mevrouw M. Bouhuijs

De heer C. de Kloet

De heer E. van Os

De heer R. Ràkers

De heer K. van der Veer

Mevrouw A. Dooijewaard [secretaris](#)

Publicaties

Roby Boes, Anne van Lienden en Jan Rudolph de Lorm,
Schilders van licht. Monet tot Sluijters, Laren (Singer Laren)
2020 (ISBN 9789072853233)

Singer magazine met het volledige programma,
achtergrondverhalen en interviews.

Anne van Lienden, De Ploeg in 'Het Land van Mauve', in:
De Ploeg extra muros, Zwolle (WBooks) i.s.m. Stichting
De Ploeg en het Groninger Museum 2020, p. 92-107

Museale aanwinsten 2020

20-1-1

George Hendrik Breitner (1857-1923)

Naar de markt, 1880-1916

Olieverf op doek, 115 x 75 cm

Permanent bruikleen Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

20-2-1

Jacob Maris (1837-1899)

Trekweg bij Den Haag, 1871-1899

Olieverf op doek, 40 x 78 cm

Schenking Stichting Edwin Bouw Fonds

20-3-1

Bob ten Hoope (1920-2014)

Baadsters in de Bourne, 1994

Olieverf op papier geplakt op board, 67 x 47 cm

Schenking Stichting Vrienden van Bob ten Hoope

20-5-1

Johan Cohen Gosschalk (1873-1912)

Bart Koppe uit Laren, 1903

Zwart, wit en blauw pastelkrijt op papier, 27 x 21,5 cm

Schenking Hans Verhagen, Wassenaar

20-5-2

Johan Cohen Gosschalk (1873-1912)

De schilder Thomas Cool (Bussum), 1903

Zwart, bruin en wit pastelkrijt op papier, 54 x 43 cm

Schenking Hans Verhagen, Wassenaar

20-6-1

Paul de Lussanet (geb. 1940)

Portrait d'une Femme vampire, 1965

Olieverf op doek, 93 x 73 cm

Schenking van de kunstenaar

20-6-2

Paul de Lussanet (geb. 1940)

Ik zie wat jij niet ziet, 2016

Olieverf op doek, 50 x 50 cm

Schenking van de kunstenaar

20-6-3

Paul de Lussanet (geb. 1940)

Rebelle (Schilderes in het Interbellum), 2017

Olieverf op doek, 200 x 180 cm

Schenking van de kunstenaar

20-6-4

Paul de Lussanet (geb. 1940)

Meisje (model) in kimono, repos, 2017

Olieverf op doek, 200 x 180 cm

Schenking van de kunstenaar

20-6-5

Paul de Lussanet (geb. 1940)

Baadster, 2018

Olieverf op doek, 80 x 80 cm

Schenking van de kunstenaar

20-6-6

Paul de Lussanet (geb. 1940)

Vrouwenportretje, 2020

Olieverf op paneel, 56,5 x 42,5 cm

Schenking van de kunstenaar

20-6-7

Paul de Lussanet (geb. 1940)

Vue sur mer, 2020

Olieverf op doek, 100 x 120 cm

Schenking van de kunstenaar

20-6-8

Paul de Lussanet (geb. 1940)

La Falaise (Etretat), 2020

Olieverf op doek, 110 x 160 cm

Schenking van de kunstenaar

20-6-9

Paul de Lussanet (geb. 1940)

The great 'OK', 2020

Olieverf op doek, 140 x 100 cm

Schenking van de kunstenaar

20-6-10

Paul de Lussanet (geb. 1940)

Twee kinderen, 1961

Waterverf op aquarelpapier, 41,2 x 29,7 cm

Schenking van de kunstenaar

20-6-11

Paul de Lussanet (geb. 1940)

Voorovergebogen naakt, 1961

Waterverf op aquarelpapier, 48,7 x 37,5 cm

Schenking van de kunstenaar

20-6-12

Paul de Lussanet (geb. 1940)

Krantenetende vrouw, 1964

Gemengde techniek (collage), 38 x 38 cm

Schenking van de kunstenaar

20-6-13

Paul de Lussanet (geb. 1940)

And suddenly I felt terribly, 1966

Potlood op papier, 23,6 x 31 cm

Schenking van de kunstenaar

20-6-14

Paul de Lussanet (geb. 1940)

Vijf vrouwenportretten, 1967

Potlood op papier, 48 x 33 cm

Schenking van de kunstenaar

SINGER LAREN

museum | theater | beeldentuin | eten & drinken | bijeenkomsten

Oude Drift 1, Laren | www.singerlaren.nl